

Vapo Oy Energia
Suo ja Vesi kiinteistöyksikkö
PL 318
90101 OULU

Viite
Hänvisning

Asia
Ärende

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO
Vapo Oy Energia, Iso-Kinttaissuon turvetuotantoalue,
Yli-Ii ja Pudasjärvi, Arviointiohjelma (2 d)

HANKE JA SEN VAIHTOEHDOT

Johdanto

Vapo Oy Energia on käynnistänyt uudelleen ha llinnolliset menettelyt turvetuotannon mahdollistamiseksi Pudasjärven ja Yli-Iin kunnissa sijaitsevalla Iso-Kinttaissuolla. Oulusta oleva Vapo Oy Energia on hankkeesta vastaavana toimittanut Länsi-Suomen ympäristökeskukselle ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain tarkoittaman arviointiohjelman. Arviointiohjelma on lakisääteinen suunnitelma siitä kuinka hankkeesta vastaava aikoo selvittää ja arvioida hankkeen ympäristövaikutukset.

Hankkeeseen on sovellettava ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 4 §:n 1 momentin ja asetuksen 6 § 1 momentin 2 d kohdan perusteella ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. Arviointimenettelyssä toimii lain tarkoittamana yhteysviranomaisena Länsi-Suomen ympäristökeskus.

Yhteysviranomaisena on kuuluttanut arviointiohjelman julkaisemalla asiasta kuulutuksen alueella ilmestyvissä sanomalehdissä Kaleva ja Rantapohja. Kuulutusaika oli 19.5.-30.6.2003. Tänä aikana hankkeesta on kuulutettu myös niin kuin kunnalliset kuulutukset julkaistaan pitämällä kuulutus julkisesti nähtävillä Pudasjärven ja Yli-Iin kuntien virallisilla ilmoitustauluilla. Asiakirjat ovat olleet saman ajan nähtävillä kuntien virastoissa. Hankkeen asiakirjat ja kuulutus ovat olleet asiasta kiinnostuneiden nähtävillä ja käytettävissä myös Pudasjärven ja Yli-Iin kuntien pääkirjastoissa. Hankkeesta on pidetty yleisötilaisuus 10. kesäkuuta Yli-Iin Yli-Tannilan Toimitalossa. Hankkeesta on jätetty kuusi lausuntoa ja yksi mielipide.

Hankkeesta vastaava

Vapo Oy Energia
Suo ja Vesi kiinteistöyksikkö
PL 318
90101 OULU

Yhteysviranomainen

Länsi-Suomen ympäristökeskus
PL 262
65101 VAASA

Tiedot hankkeesta

Oulusta oleva Vapo Oy Energia on käynnistänyt Iso-Kinttaissuon turvetuotantoaluetta käsittelevän ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja harkitsee sen päätyttyä ympäristöluvan hakemista Iso-Kinttaissuon turvetuotantoalueelle turvetuotannon käynnistämiseksi.

Vapo Oy haki Iso-Kinttaissuon turvetuotantoalueelle vesien johtamislupaa Siuruanjokeen Pohjois-Suomen vesioikeudelta 29.7.1994. Vesioikeus päätti 15.8.1994, että Iso-Kinttaissuon hakemus (Dnro 89/94/1) käsitellään vesilain 18 luvun mukaisessa katselmustoimituksessa. Vesioikeus totesi 13.9.1994 tekemällä päätöksellään, että katselmustoimitus on tarkoituksenmukaista toimittaa yhdessä muiden Siuruanjoen vesistöalueen jo katselmustoimitukseen määrättyjen turvetuotantohakemusten kanssa. Katselmuskokous asiasta pidettiin 30.-31.5.1995. Maastotarkastukset tehtiin kesällä ja syksyllä 1995 ja kesällä 1996.

Päätöksellään (Dnro 89/94/1) 2.7.1999 Pohjois-Suomen vesioikeus hylkäsi luvan johtaa Iso-Kinttaissuon turvetuotantoalueen kuivatusvesiä Säynäjäojan kautta Siuruanjokeen. Mm. Vapo Oy jätti 31.8.1999 vesiylioikeudelle valituksen Pohjois-Suomen vesioikeuden päätöksestä. Valituksessa Vapo Oy vaati, että vesiylioikeus kumoaa vesioikeuden päätöksen mm. siltä osin kuin vesioikeus on hylännyt Iso-Kinttaissuon turvetuotantoalueen lupahakemuksen. Vaasan hallinto-oikeuden 14.9.2000 antaman päätöksen (Dnro 00144/99/VYO/8110) mukaan vesioikeuden päätöksen lopputulosta ei muutettu.

Iso-Kinttaissuon hankealue sijaitsee Yli-Iin kunnan Tannilan kylässä ja Pudasjärven kunnan Siuruan kylässä. Iso-Kinttaissuo kuuluu Siuruanjoen valuma-alueeseen niin, että suolta tulevat vedet virtaavat Säynäjäojan kautta Siuruanjokeen.

Iso-Kinttaissuon tuotantokelpoinen pinta-ala on 249,3 hehtaaria. Alue on kokonaisuudessaan sarkaojitettu vuosina 1981-1982. Samaan aikaan alueelle on kaivettu lasku-, reuna- ja kokoojaojat sekä kaksi laskeutusallasta. Turvetuotannon aloittamiseen tähtääviä valmistelutöitä on suolla jatkettu 1990-luvulla. Iso-Kinttaissuon turvetuotantoalue rajoittuu koillisessa Vapo Oy:n omistamaan Kuikkasuon toiminnassa olevaan turvetuotantoalueeseen.

Iso-Kinttaissuon turvetuotantoalueelta on suunniteltu tuotettavan pääasiassa jyrshinturvetta haku- menetelmällä. Tarvittaessa alueella voidaan tuottaa myös palaturvetta.

Ympäristövaikutusten arvioinnissa tarkastellaan seuraavia vaihtoehtoja:

1. Hankkeen toteuttamatta jättäminen
2. Turvetuotannon toteuttaminen koko tuotantokelpoisella alueella ja vesienkäsittelymenetelmät

Koko tuotantokelpoisen alueen keskimääräinen tuotantomäärä on 115 000-120 000 m³ vuodessa ja hyödynnettävä turvemäärä on 1,4 milj.m³.

LAUSUNNOT

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Pohjois-Pohjanmaan liiton lausunnossa siteerataan maakuntakaavan turvetuotantoa koskevaa yleismääräystä: "Turvetuotantoon tulee ottaa ensisijaisesti entisiin tuotantoalueisiin liittyviä soita, ojitettuja soita tai sellaisia ojittamattomia soita, joiden luonnon- tai kulttuuriarvot eivät ole seudullisesti merkittäviä. Tuotantoa tulee harjoittaa niin, että sen valuma-aluekohtainen vesistön kuormitus vähenee valtakunnallisen vesiensuojelun tavoiteohjelman mukaisesti. Turvetuotannon lopettamisen jälkihoidon ympäristövaikutukset tulee käsitellä valvonta- ja lupaviranomaisten kanssa ennen tuotannon päättymistä. Suopohjien jälki-ikäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueelliset maankäyttötarpeet."

Lausunnossa toivotaan, että yleismääräykseen sisältyviä näkökohtia pohdittaisiin arviointiselostuksessa.

Pudasjärven kunta

Lausunnossa todetaan, että arviointiohjelmassa on esitetty kohtuullisen hyvin suunnitellun toiminnan ympäristövaikutusten arviointia. Lausunnossa on kolme kohtaa, joihin kuuluvia asioita tulisi vielä tarkentaa. Arviointiohjelmassa ei ole selkeästi esitetty tarkasteltavan vaikutusalueen rajausta. Hankealueen rajausta ei voitane pitää tällaisena, koska vaikutukset ulottuvat esim. purkuvesistöön ja muuhun ympäristöön. Lisäksi vaikutusalue ulottuu myös Kuikkasuoille, jonka kuivatusvesien johtamista Iso-Kinttaissuon hankealueen kautta Säynäjäojaan ja Siuruanjokeen aiotaan hankkeessa tarkastella.

Lausunnossa pidetään suositeltavana pitää arvioinnin eri vaiheissa esitettyä aktiivisempaa yhteyttä vaikutusalueen toimijoihin esim. jakokuntiin, kalastuskuntiin ja poropaliskuntiin.

Lausunnossa todetaan hankkeella olevan muitakin yhteiskunnallisia vaikutuksia kuin vain ohjelmassa mainittu työllisyys. Nämä muutkin vaikutukset tulisi ottaa selvityksen piiriin.

Yli-Iin kunta

Yli-Iin kunnanhallitus toteaa lausuntonaan, että Yli-Iin kunta vastustaa Iso-Kinttaissuon otamista turvetuotantokäyttöön, koska alue sijaitsee lähellä kunnan pohjavesialuetta. Kunnanhallituksen pöytäkirjassa olevaan asian kuvailuosaan on siteerattu kunnan antamaa lausuntoa Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavasta kohdasta, jossa käsitellään Huiskanharjun pohjavesialueen ja Iso-Kinttaissuon mahdollisen turvetuotannon ristiriitaisuutta.

Kunnanhallituksen pöytäkirjassa on mukana myös Yli-Iin kunnan rakennus- ja valvontalautakunnan kunnanhallitukselle antama lausunto arviointiohjelmasta. Siinä todetaan, että Siuruanjoen valuma-alueella on meneillään laajapohjainen kunnostushanke, jonka tavoitteena on Siuruanjoen veden tilan parantaminen.

Kainuun työvoima- ja elinkeinokeskus, kalatalousyksikkö

Lausunto on kokonaisuudessaan seuraava.

Ohjelmaesityksessä on ilmoitettu, että nykyinen vesiensuojelusuunnitelma tarkistetaan ja päivitetään vastaamaan viimeisintä tietämystä. Eri vesiensuojelujärjestelyjen soveltuvuutta niin teknisesti, taloudellisesti kuin ympäristönsuojelunkin kannalta tulee tarkastella arvioinnin yhteydessä ja esittää tarkastelun tulokset arviointiselostuksessa. Suunnitellun tuotantoalueen suuren koon takia vaihtoehtona tulee tarkastella myös kemikalointia.

Kalastusta ja kalastoa koskeva arviointi esitetään tehtäväksi olemassa olevan tiedon perusteella. Siuruanjoen osalta arvioinnissa voidaan käyttää Iijoen yhteistarkkailussa kertynyttä tietoa. Säynäjäojan kalastus- ja kalastotiedot on hankittava arviointimenettelyn yhteydessä.

Oulun lääninhallitus

Oulun lääninhallitus katsoo, että ihmisiin kohdistuvat vaikutukset on pääsääntöisesti esitetty arvioitavaksi riittävän laajasti. Lausunnossa korostuu porotalouteen kohdistuvien vaikutusten selvittäminen. Lisäksi todetaan, että Siuruanjoki kuntoon- yhteishankkeen tavoitteet ja turvetuotannon vaikutukset näiden toteutumiseen on arvioitava. Huiskankaan pohjavesien kohdistuvat vaikutukset tulisi tarkastella vielä uudestaan. Lausunnossa todetaan myös pölyn ja melun vaikutusten arviointitarve.

Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiri ry

Lausunnossa korostetaan hankkeen vesistövaikutusten arvioinnin tarvetta ja todetaan, että "ympäristövaikutusten arviointiprosessin oleellisin asia on selvittää, onko kuivatusvedet vastaanottavassa vesistössä, Siuruanjoessa tapahtunut sellainen oleellinen muutos, että lisäkuormitukselle on mahdollista myöntää lupa. Sen lisäksi on arvioitava sitä, onko lisäkuormituksen salliminen sosiaalisesti kestävä toimi, kun otetaan huomioon se, miten pitkätarkasti Siuruanjoen tilan kohentamisen eteen on työtä tehty. On vaarana, että uuden turvetuotannon salliminen vähentää vesiensuojelutyön uskottavuutta ja kansalaisten motivoitumista omalta osaltaan panostamaan vesiensuojelun tehostamiseen."

Lausunnossa käsitellään myös hankkeen toteuttamattajättämisvaihtoehdon vaikutusten todellista selvittämistä ja korostetaan tätä myös sillä, että on mahdollista Iso-Kinttaissuon jääminen nytkin vesiensuojelusyistä ilman tuotannon aloituslupaa.

Lausunnossa edellytetään, että arviointiselostuksesta on saatava vastaus Huiskankaan pohjavesivaikutuksista ja kysymykseen mistä alueen pohjavesi kertyy. Lopuksi lausunnossa todetaan hankkeella olevan yhteisiä maisemavaikutuksia Kuikkasuon tuotantoalan kanssa.

MIELIPIDE

Matti Hirn

Mielipiteessä todetaan hankkeen hyödyn olevan aiheutuvia haittoja pienemmän ja että Iso-Kinttaissuon tulisi antaa olla sellaisenaan.

Arviointiohjelmassa ei ole laisinkaan otettu kantaa siihen, mitä ympäristövaikutuksia hankkeella on Iijoen alajuoksun ja lopullisesti Pohjanlahden vedenlaadulle ja kalastolle. Veden likaantumisen myötä näyttää lohien nousu Iijokeen lähes tyystin loppuneen. Veden likaantumiseen on varmasti monia tekijöitä ja yksi vaikuttava tekijä on turvetuotanto. Turvetuotannon ympäristövaikutuksista tulisikin tehdä kokonais selvitys.

YHTEYSVIRANOMAISEN KANNANOTTO

Yhteysviranomaisen on ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (267/1999) 9 §:n perusteella annettava lausuntonsa arviointiohjelmasta. Lausunnossa on tarvittaessa todettava miten arviointiohjelmaa on tarkistettava. Seuraavassa on yhteysviranomaisen käsitys siitä onko arviointiohjelmassa tarpeellisessa määrin esitetty ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun asetuksen (268/1999) 11 §:ssä mainittuja asioita.

Yhteysviranomaisen käsityksen mukaan arviointiohjelmassa on tarpeellisessa määrin esitetty tiedot hankkeesta, sen tarkoituksesta, suunnitteluvaiheesta, sijainnista ja hankkeesta vastaavasta. Arviointiohjelmassa on tarpeellisessa määrin esitetty tiedot hankkeen toteuttamisen edellyttämistä suunnitelmista ja luvista.

Arviointiohjelmaan sisältyy myös arvio hankkeen suunnittelu- ja toteuttamisaikataulusta sekä selvitysten ja arviointiselostuksen valmistumisajankohdasta.

Arviointiohjelmassa on hankkeen toteuttamisvaihtoehtoina esitetty hankkeen toteuttamatta jättäminen ja toisena turvetuotantohankkeen toteuttaminen koko tuotantokelpoisella alueella. Koska koko alue on jo menettänyt luonnontilaisuutensa ei yhteysviranomainen katso tästä syystä mahdolliseksi arvioida hankkeen ympäristövaikutuksia vaihtoehtoisesti niin, että jokin osa jäisi turvetuotannon ulkopuolelle luonnonsuojelullisista syistä.

Arviointiohjelmassa kirjoitetaan, että arviointiselostuksessa esitetään hankealueen yksityiskohtainen tuotanto- ja vesiensuojelusuunnitelma ja kuvataan vesien pilaantuminen. Samoin arviointiselostuksessa kuvataan myös hankealueella vielä tarvittavat kunnostustoimenpiteet, liikennejärjestelyt, käytettävät tuotantomenetelmät ja tuotantomäärät.

Yhteysviranomainen edellyttää, että arviointiohjelmassa olevaa hankkeen toteuttamisvaihtoehtojen kuvausta syvennetään niin, että arviointiselostuksessa hankkeen toteuttamisesta koko tuotantokelpoisella alueella muodostetaan, kuvataan ja arvioidaan useampia vaihtoehtoisia ratkaisuja. Arvioitavia selkeästi kuvattuja lisävaihtoehtoja tulee arviointiselostukseen sisällyttää ainakin erilaisiin vesiensuojeluratkaisuihin perustuen sekä alueen sisäisen rakenteen ja liikenteen perusteella. Vaihtoehtojen muodostamisen pohjana pitää yhteysviranomaisen käsityksen mukaan olla arviointiohjelmassa korostetun teknis-taloudellisen arvioinnin lisäksi vaihtoehtojen ympäristönsuojelullinen tehokkuus. Vaihtoehtoina tulee tarkastella ainakin kuivatusvesien käsittelyä, pintavalutusta ja kemikalointia käyttäen.

Arviointiohjelmassa esitetään toisena vaihtoehtona asetuksenkin edellyttämää hankkeen toteuttamatta jättämistä. Yhteysviranomainen pitää erityisen tärkeänä tässä tapauksessa (hankkeessa) ympäristövaikutusten arviointia ottaen huomioon koko lain 2 §:n luettelon ympäristövaikutuksista ja vielä niin, että koska toteuttamatta jättämiseen on selkeät syyt, jolloin tilanne hankealueella ei jää kehittymään pelkästään omaa tahtiaan, vaan toteuttamatta jättäminen mahdollistaa aktiivisia toimia esimerkiksi luonnontilan palauttamiseksi. Tässä vaihtoehdossa arviointiohjelmassa esitetään, että arviointiselostuksessa tarkastellaan toteuttamatta jättämisen hyötyjä ja haittoja. Yhteysviranomainen korostaa, että arviointiselostuksessa pitää tarkastella lain tarkoittamia ympäristövaikutuksia.

Arviointiohjelmassa on oma lukunsa Iso-Kinttaissuon turvetuotantoalue- hankkeen liittymisestä muihin hankkeisiin. Kuvaus on hyvin niukka. Yhteysviranomainen edellyttää, että tätä asetuksessa edellytettyä ympäristövaikutusten arvioinnin osaa täydennetään ja täsmennetään arviointiselostuksessa.

Arviointiohjelmassa on tiedot ympäristövaikutuksia koskevista laadituista ja suunnitelluista selvityksistä sekä aineiston hankinnassa ja arvioinnissa käytettävistä menetelmistä ja niihin liittyvistä oletuksista. Esityksessä on käytetty hyväksi lain 2 §:n määritelmää ympäristövaikutuksista. Yhteysviranomaisen korostaa näiden tietojen esittämisessä arviointiselostuksessa asetuksen 12 § 1 momentin 5 kohdan mainintaa. Siinä edellytetään selvitystä ympäristöstä ja tähän perustuen syntyvistä ympäristövaikutuksista. Tässä hankkeessa joudutaan selvitys ympäristön nykytilasta perustamaan suoluonnon muutoksen jälkeiseen tilanteeseen. Hankkeesta vastaavan esitys on tästä syystä hyväksyttävä, vaikka linnuston, kasvillisuuden, luonnon monimuotoisuuden vesien ja vastaavien tekijöiden nykytilan kuvaamisella ei saada käytännössä paljonkaan tietoja alueen tilanteesta ennen turvetuotantohankkeen aloittamista.

Arviointiohjelmassa on luku yhteiskunnalliset vaikutukset. Se on varsin lyhyt ja siinä todetaan, että arviointiselostuksessa esitetään hankkeen työllisyysvaikutukset. Yhteysviranomaisen ei pidä arviointiohjelman tätä kohtaa riittävänä. Arviointiselostuksessa tulee olla selvitys lain 2 §:n mukaisista hankkeen aiheuttamista välittömistä tai välillisistä vaikutuksista ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen. Tähän kokonaisuuteen liittyen yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiohjelman mukaista luonnonvarojen hyödyntämiseen kohdistuvien vaikutusten arviointia tulee selvästi laajentaa. Ihmisiin ja luonnonvarojen hyödyntämiseen kohdistuvat ympäristövaikutukset tulee selvittää myös toteuttamattajättämisvaihtoehdosta.

Arviointia suoritettaessa yhteysviranomaisen korostaa myös lain 2 § 1 momentin e) kohdassa olevaa vuorovaikutussuhteisiin liittyviä aiheutuvia vaikutuksia.

Arviointiohjelmassa on luku "Alustava vaikutusalueen rajausta ja epävarmuustekijät". Siinä todetaan, että hankkeen vaikutuksilla on erilaiset vaikutusalueet, jotka rajataan arvioinnin kuluessa kullekin vaikutukselle tyypillisellä tavalla. Yhteysviranomaisen katsoo, että vaikutusalue voidaan rajata ohjelmassa olevan mukaisesti, vaikka asetuksen mukaan ohjelmassa pitäisi olla asiasta selkeä ehdotus. Yhteysviranomaisen korostaa kuitenkin, että vesistövaikutuksia tulee käsitellä Siuruanjoella sekä ainakin todeta tilanne myös Iijoella mereen saakka.

Arviointiselostuksessa tulee käsitellä arviointiohjelmassa esitettyä perusteellisemmin Iso-Kinttaissuon turvetuotantohankkeen ja Huiskankaan pohjavesialueen suhdetta niin, että voidaan olla perustellusti varmoja arviointiohjelmassa esitetyn paikkansapitävyydestä.

Asetuksen mukaan arviointiohjelmassa on esitettävä tarpeellisessa määrin suunnitelma arviointimenettelyn ja siihen osallistumisen järjestämisestä. Yhteysviranomaisen pitää esitystä sinänsä riittävänä, mutta esittää hankkeesta vastaavan harkittavaksi järjestetyn osallistumisen tehostamista perustamalla arviointia varten seurantatyöryhmä, jossa hankkeesta vastaavan ja yhteysviranomaisen lisäksi olisivat mukana Pudasjärven ja Yli-Iin kunnat sekä paikallisten asukkaiden ja elinkeinonharjoittajien sekä niiden yhteisöjen edustajat, jotka tulevat hankkeen vaikutuksille alttiiksi. Tämä olisi tärkeää jo senkin tähden, että ympäristövaikutusten arvioinnin jälkeen hankkeesta vastaava saattaa päättää hakea hankkeelle uudelleen lupaa. Yhteysviranomaisen toteaa, ettei hankkeen lupamenettelyä ole vielä käynnistetty eikä hankkeesta vastaavalla ole tarkoitusta yhdistää ympäristövaikutusten arviointia ja siihen kuuluvia kuulemisia ja muita menettelyjä lupamenettelyyn.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄOLO

Tämä yhteysviranomaisen lausunto pidetään yleisön nähtävillä yhden kuukauden ajan seuraavissa paikoissa:

Pudasjärven ja Yli-Iin kunnanvirastot ja näiden kuntien pääkirjastot.

Yhteysviranomaisen toimittaa hankkeesta vastaavalle jäljennökset annetuista lausunnoista ja mielipiteestä. Alkuperäiset asiakirjat säilytetään Länsi-Suomen ympäristökeskuksessa. Asiassa ei ole muutoksenhakumenettelyä.

Johtajan sijainen
Tutkimuspäällikkö

Liisa Maria Rautio

Ympäristöneuvos

Esko Räsänen

Maksu: 4250 €

Peruste:

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8 § ja ympäristöministeriön asetus alueellisen ympäristökeskuksen maksullisista suoritteista (1415/2001)

Oikaisuvaatimus:

Valtion maksuperustelain perusteella maksua koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Maksuvelvollinen, joka katsoo, että maksun määräytymisessä on tapahtunut virhe, voi sen sijaan vaatia siihen kirjallisesti oikaisua Länsi-Suomen ympäristökeskukselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräytymisestä.

JAKELU:

Vapo Oy Energia
Suo ja Vesi kiinteistöyksikkö
Päivi Peronius
PL 318
90101 OULU

TIEDOKSI:

Lausunnon antajat
Mielipiteen esittäjä
Ympäristöministeriö
Suomen ympäristökeskus + 2 kpl arviointiohjelmaa